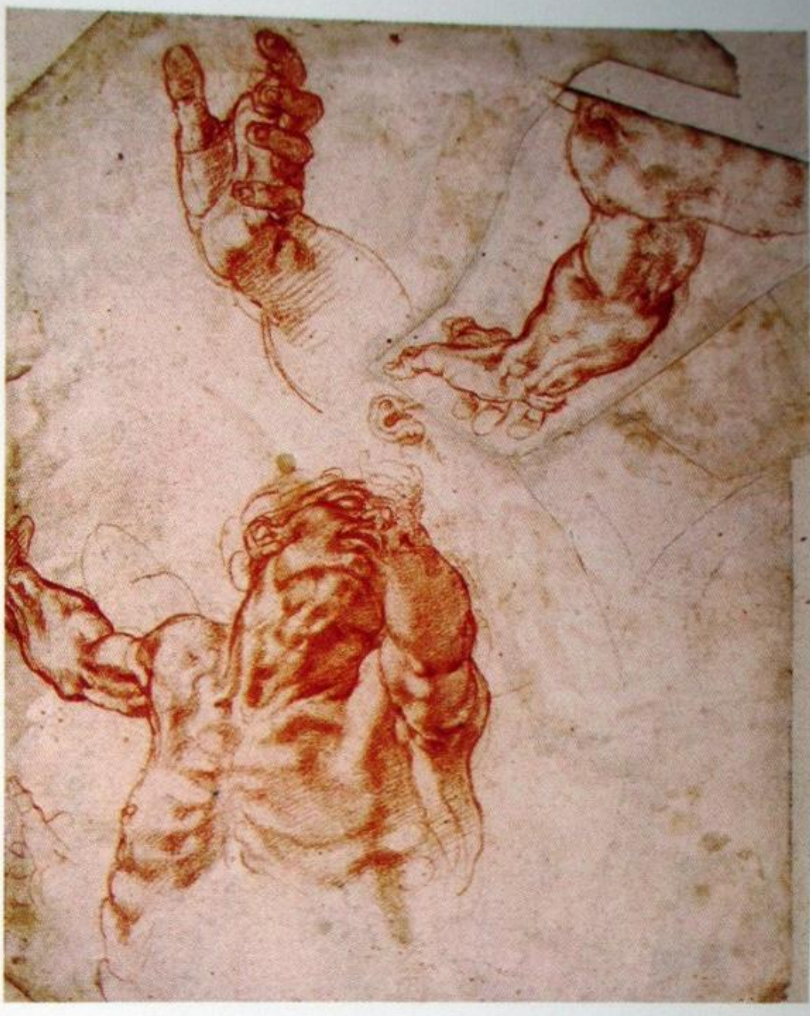
Adrian Grauenfels

Despre medicină și arte

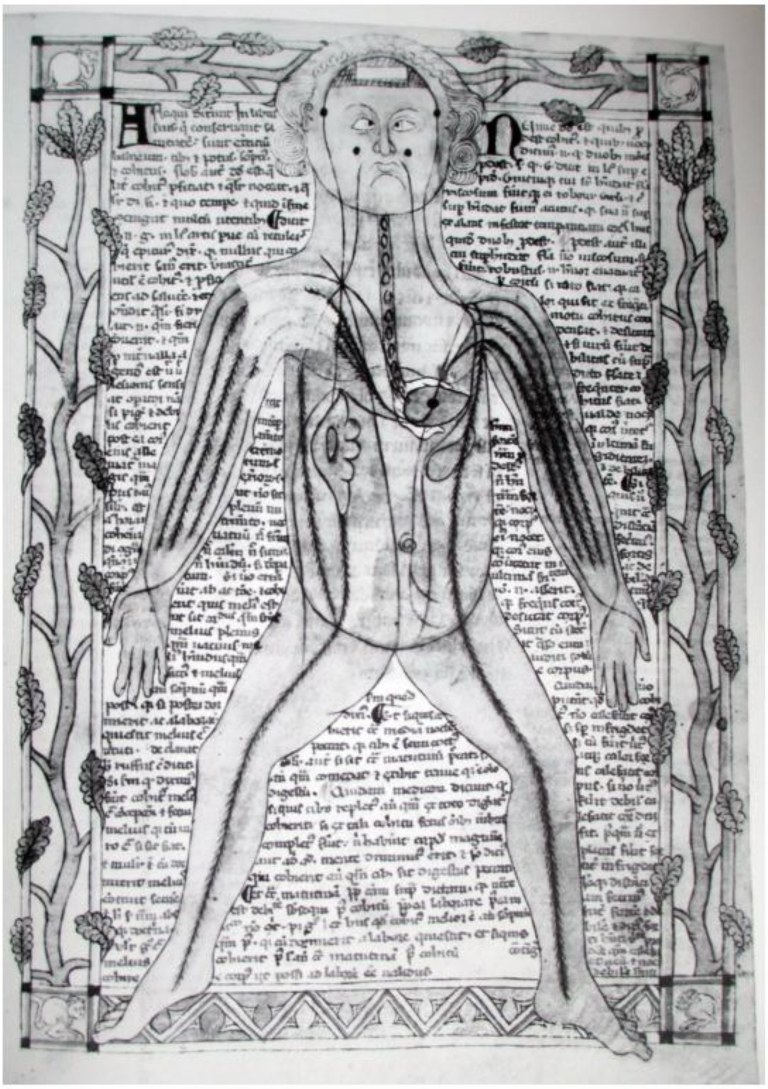

617

616 *In the 16th century, Michelangelo painted* The Creation of the Sun, Moon, and Planets *as the work of a supernatural force, but many Renaissance thinkers had already lost interest in this kind of force and were more concerned with discovering answers in the natural world. Sistine Chapel, Vatican, Rome*

Editura SAGA 2019

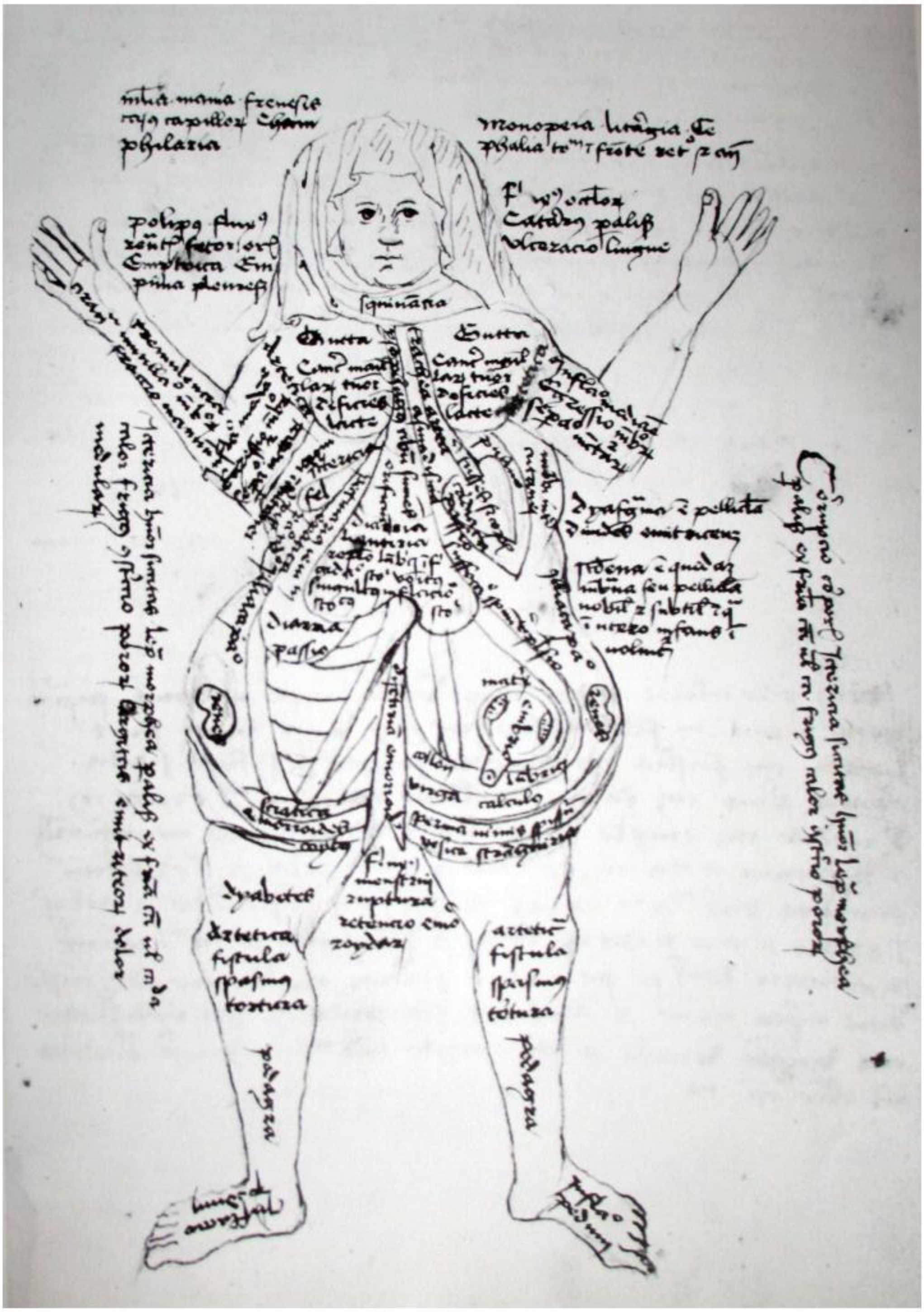
Partea I-a - Începuturile medicinei şi legătura cu artele

Manuscris din secolul XIII, sistemul circulator - Oxford

Cinci sute de ani înainte de Crist, anatomia apare în sudul Italiei - un om curios, Alcmaeon din Crotona, începe se disece animale. Puţin timp după această ispravă găsim un text semnat de şcoala lui Hipocrate din Kos care declara că este preferabil să învăţăm anatomia unui umăr, prin disecţie. Aristotel face aluzii la "*paradigmata*", probabil vorbea de desene executate în urma disecţiei unui animal. În secolul III înainte de Cristos, studiul anatomiei se mută la Alexandria în Egipt. Acolo Herophilus și Erasistratus executau disecţii umane, în mod sistematic. Pe la 150 BC, biserica interzice disecţia cadavrelor umane, pe motive religioase şi etice. Roma aplică interdicţia cu stricteţe, forţând anatomia să se mute în sfera greacă, unde se permitea disecţia animalelor. În secolul II AD, Galen dezvoltă

doctrina "cauzei finale", un sistem teleologic care obligă ca toate descoperirile să fie compatibile cu fiziologia, aşa cum Galen o postula. Galen reuşeşte disecţii de succes (pe maimuţe şi porci) şi aplică cunoştinţele în mod corect corpului uman.

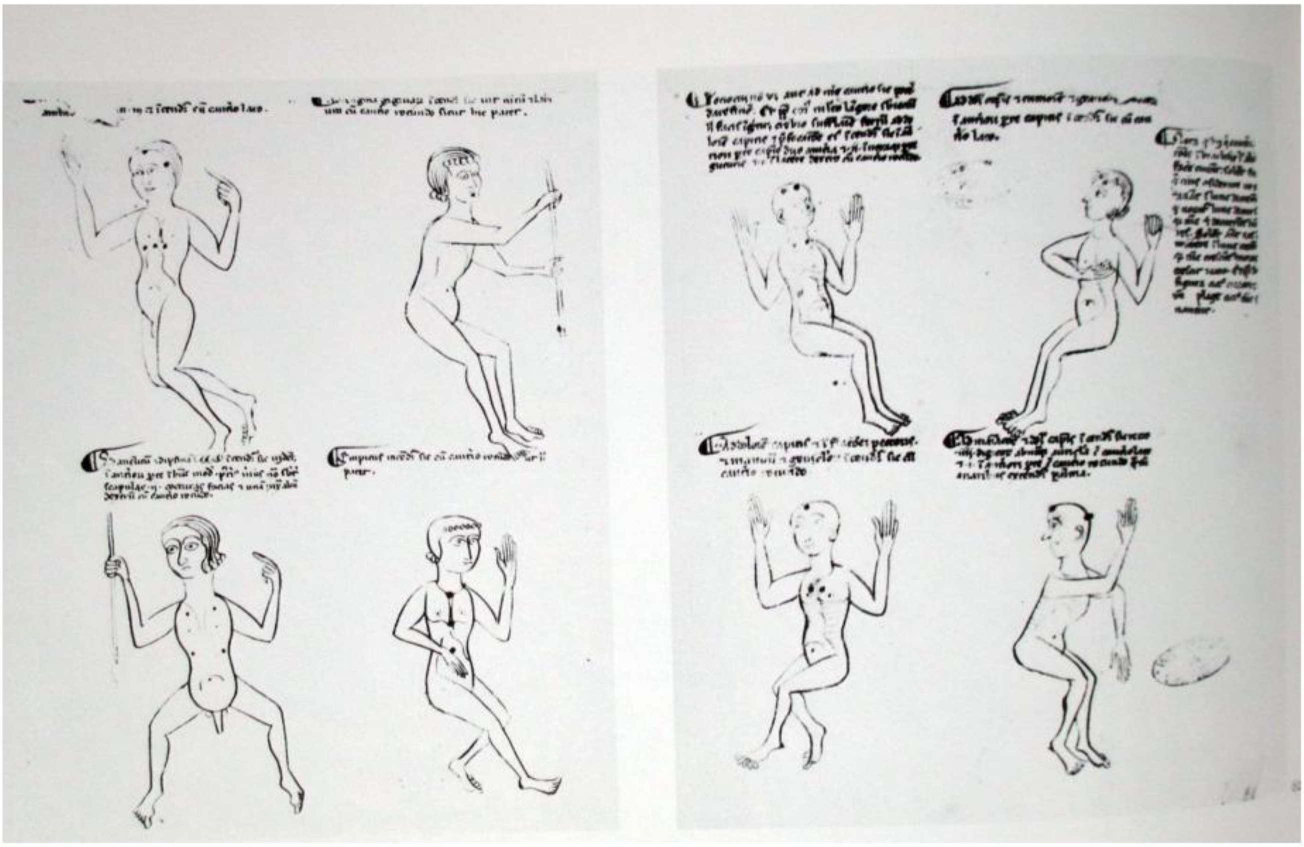

Un rar manuscris, sec XV, bolile femeii - BN-Paris

Nu ne-au rămas desene din această perioada, dar se ştie cu certitudine că un set de cinci planşe au fost produse în Evul Mediu, prin copierea desenelor antice. Ele reprezentau: oasele, nervii, organele interne, venele şi arterele. Mai toate erau

expuse în poziția unei broaște disecate, redată într-un plan paralel cu observatorul. O a șasea planșă, a fost adăugată mai târziu: ea descria o femeie însărcinată și organele reproductive la bărbat și la femeie.

Studiul anatomiei umane avea un scop practic și nu unul intelectual. Războaiele devin frecvente și apare necesitatea de a repatria între părțile combatante, cadavrele soldaților căzuți.

Desene anatomice datate 1220, copie a unor mansucrise mai vechi- BU- Pisa

Apare îmbălsămarea trupurilor, pentru transportul lor pe scurte distanțe. În timpul cruciadelor, apare obiceiul de a "fierbe oasele". Bula papală, emisă de Bonifaciu VIII (1300) interzice această practică.O revenire la disecţia umană este pornită de la nevoia esențială de a înțelege moartea cauzată de plăgi precum ciuma și holera. Se perfecţionează și "anatomizarea femeii" cuvânt care denotă metoda de naștere Cezariană. Știința medicală nu se transmitea prin cărți, ci mai mult prin desene copiate automat, fără o înțelegere a anatomiei spațiale. Astfel apar inadvertențe și devieri de la tehnicile medicale, explicate grafic. Anatomia nu era o disciplină separată, ci o ramură ajutătoare chirurgiei, brutală și primitivă la acea vreme.

Prima carte medicală cu ilustrații tipărite este scoasă la Bamberg în 1460 de Urlich Boner.

În 1475, apar cărți care descriu grafic pești, păsări, animale și plante diverse.

Curând apar două probleme majore în calea cărților de știință, care descriau natura cât mai fidel. Prima este generată de scolastica Sfântului Thomas Aquinas care pledează pentru separarea divinului de lumea naturală, teologia rămânând stăpâna supremă a omului.

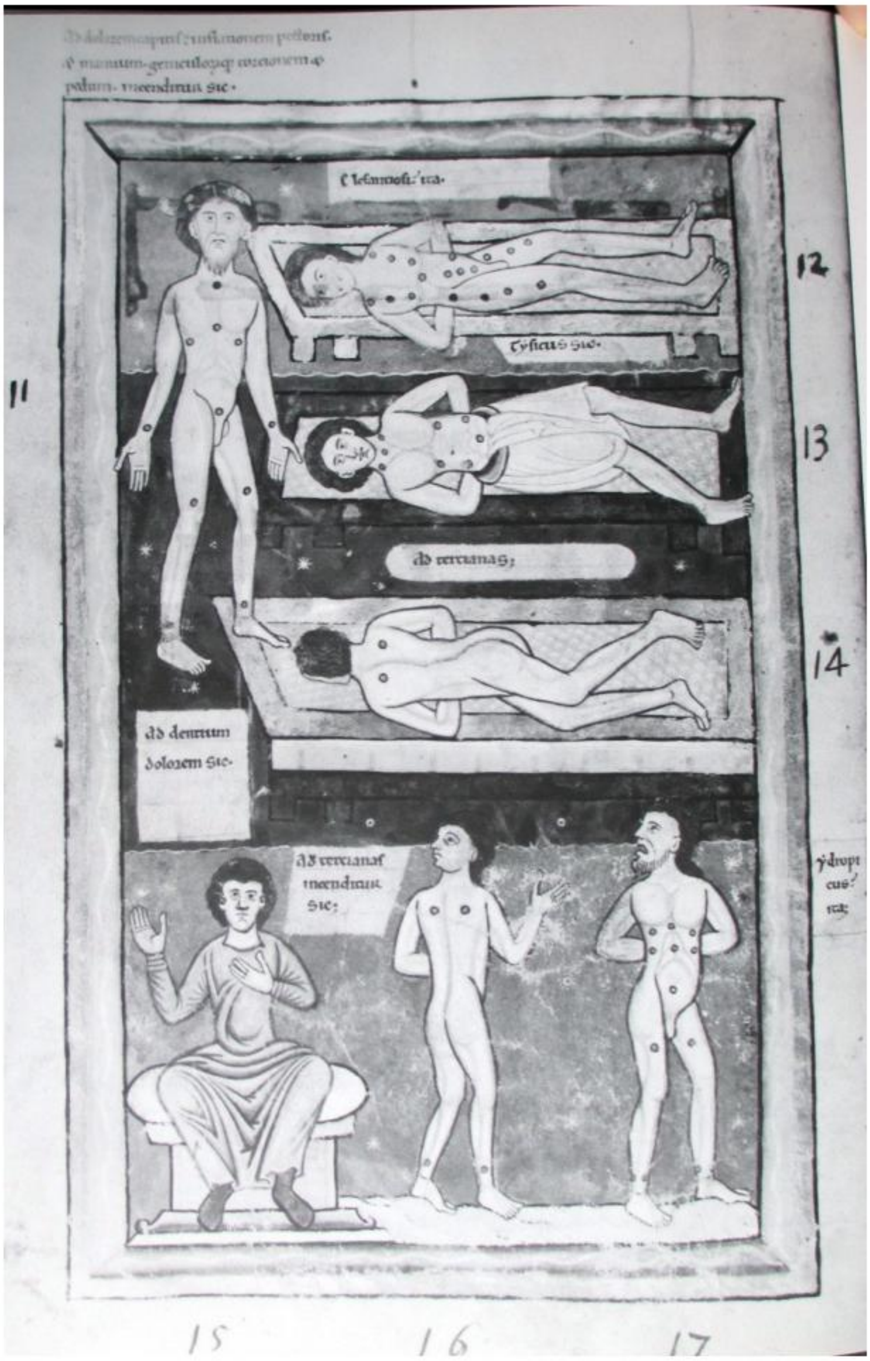

Tabela din sec XVI - Puncte calde pentru vindecarea unor boli

Al doilea factor care a influențat studiul și predarea medicinei este calitatea ilustrației printate. Editorii discutau în termen de cantitate și profit. Calitatea desenelor era îndoielnică.

Mult mai târziu, a apărut necesitatea fidelității în reproducerea unor desene complicate și adnotate. Încet, cercetătorii și filosofii tind în a corecta vechile desenele adaptându-le în concordanță cu experiențele și noile metode științifice. Astfel apare la 1491 "Fasciculs Medicinae" o colecţie de scrieri contemporane vizând practica medicinei, cu un accent special pentru locurile indicate din care să se ia sânge bolnavului. Cartea conţinea desene litografiate cu explicaţii pe margine. Disecţiile erau încă primitive şi desenate neclar. Pe la 1500, Gregor Reisch produce "Margarita philosophica" , o enciclopedie a tuturor ştiinţelor, în care viscerele abdominale sunt perfect reprezentate. Surprinzător, scheletul uman desenat de artişti , era mult mai bine redat, comparativ cu desenele primitive din cărţile medicale. Artiştii Renaşterii devin interesaţi de forma corpului uman, de proporţii, anatomia este imperativă pentru a cunoaşte intim modelul desenat. În nordul Italiei, Leonardo da Vinci este primul artist care va executa disecţii şi desene anatomice necesare artei dar şi ştiinţelor. Au rămas circa 750 de desene care descriu muşchii, nervii, oase, articulaţii şi sistemul vascular.

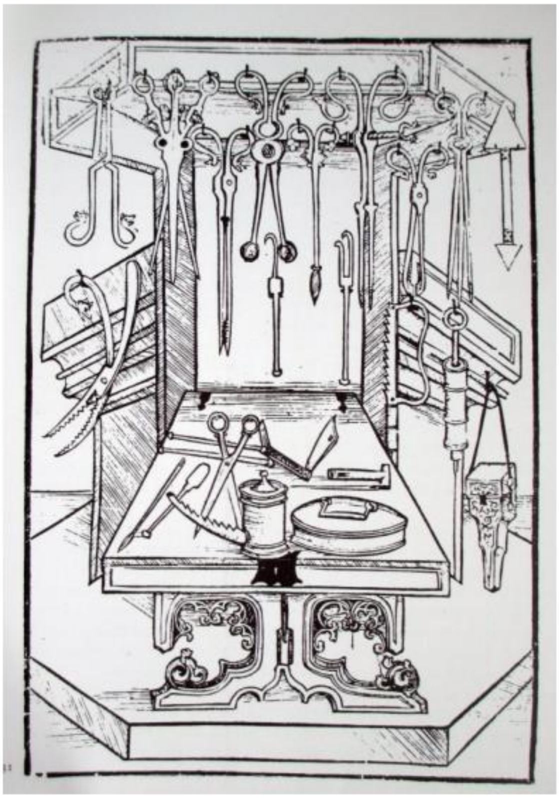

Acuarela sec XVI , reflecta interesul pentru corpul uman – Louvre- Paris

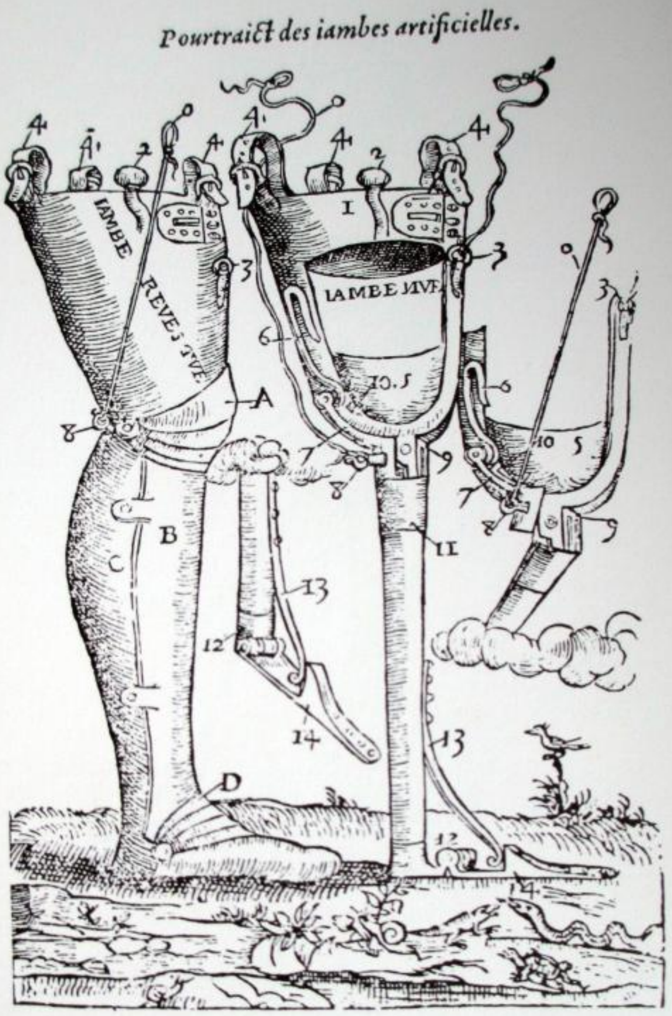

Litografie sec XV- Puncte de luat sange si legatura cu zodiacul – Munchen

Instrumente chirurgicale in cartea lui Jieronymus Brunschwig, CHIRURGIA 1497 - Academia de Medicina din New York

Multe desene, estetice mai toate, erau însoțite de note legate de fiziologia obiectului. Desenele au fost ținute secret, ele devin publice abia în secolul XX. Michelangelo este un alt artist care se dedică anatomiei , înainte de a deveni marele sculptor și pictor al Renașterii. Timp de 12 ani disecă cadavre în biserica San Spirito din Florența. Lucrările lui ulterioare denotă cunoștiințe inegalabile ale anatomiei și ale proporțiilor umane cunoscute la acea vreme.

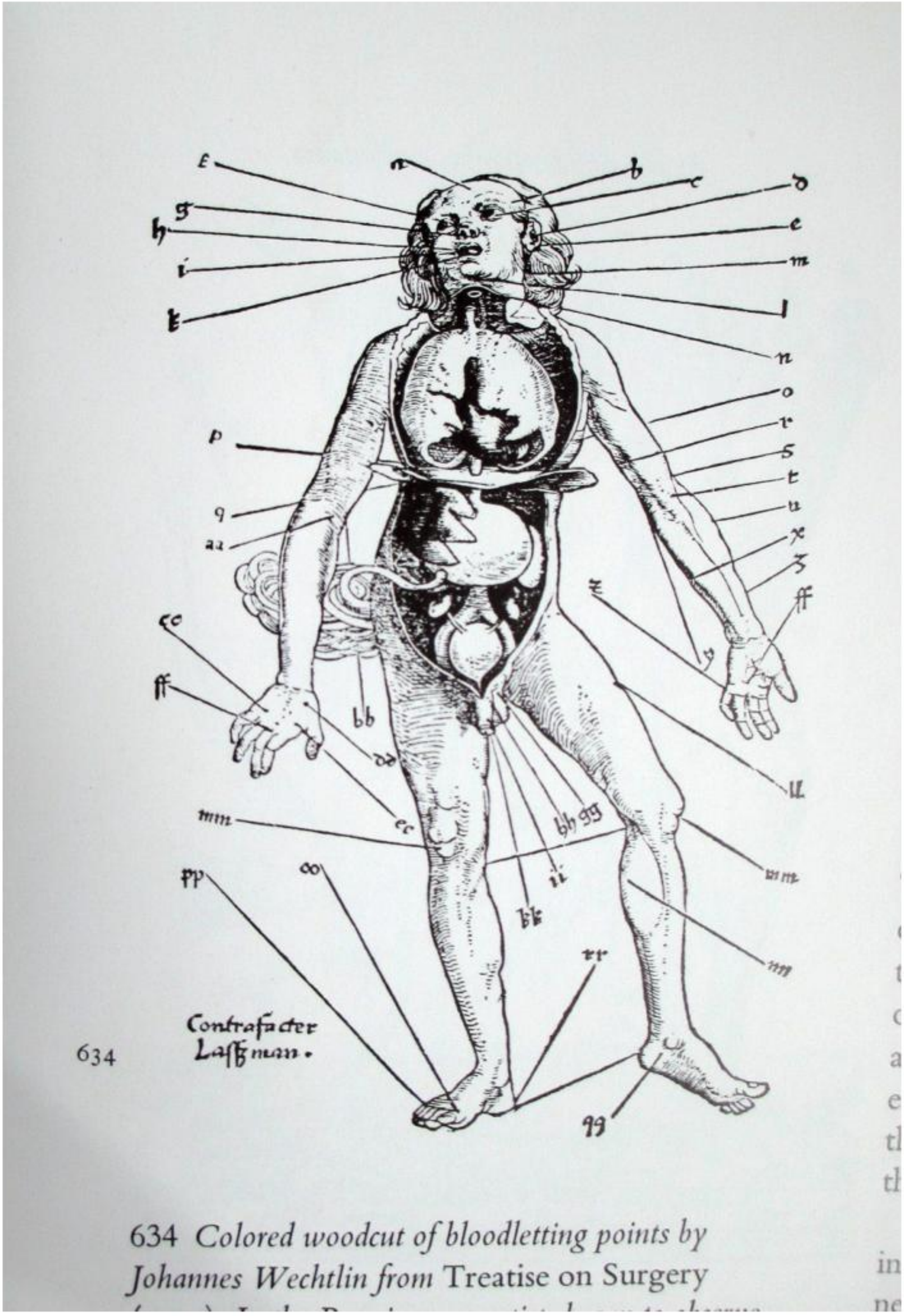

632

631 *A display of surgical instruments in Hieronymus Brunschwig,* Chirurgia (*1497*), *which detailed the variety used in medical practice at the time. New York Academy of Medicine*

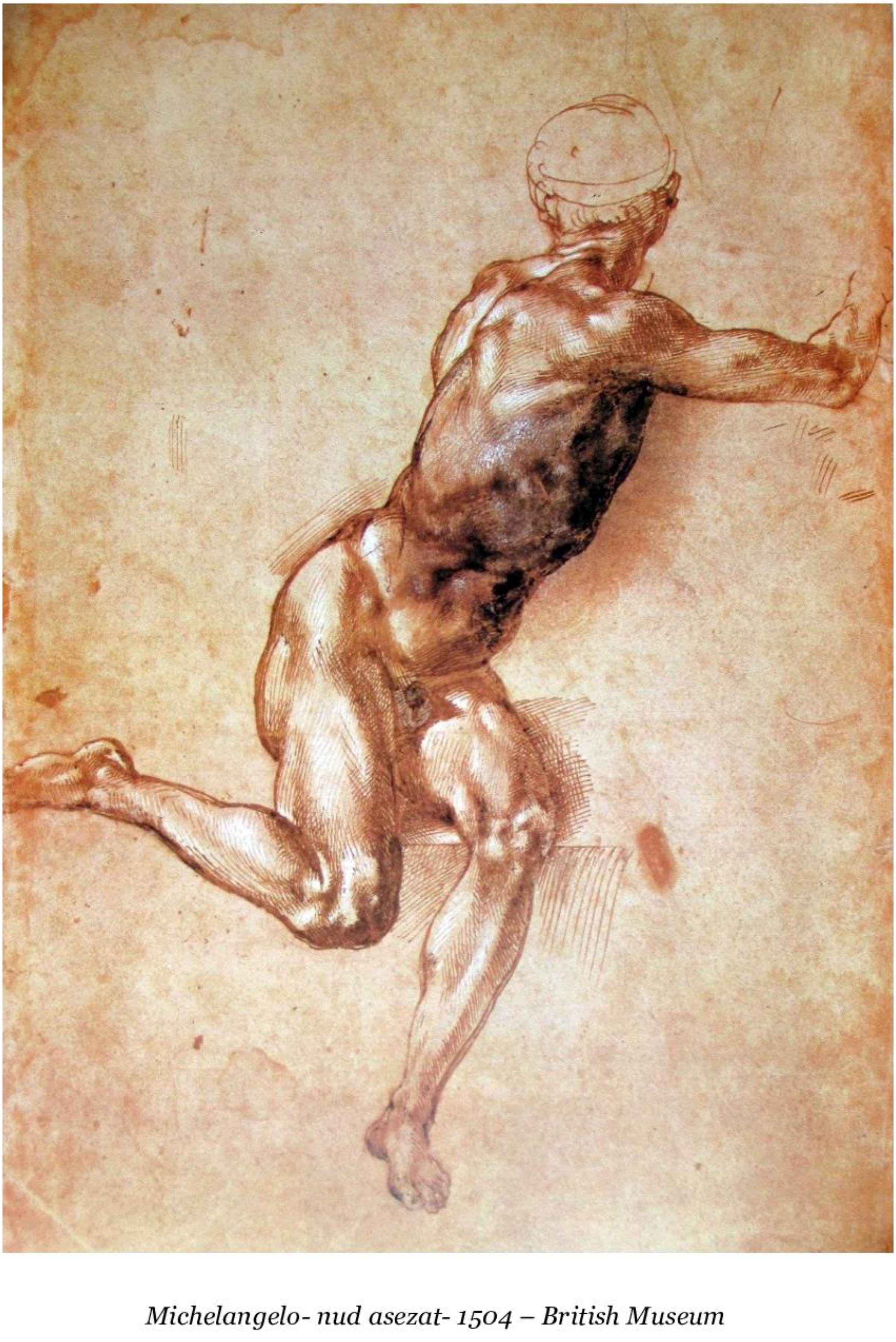
Albrecht Durer (1471-1528) scrie tratate în matematică, chimie, hidraulică și anatomie. El extrage din anatomie și proporții, o teză prin care frumusețea poate fi definită. Este un inovator și un mare desenator, prin nuanțe de gri, perspectivă și umbre ale trupului uman el realizează efecte tridimensionale, un progres posibil unui anatomist și artist, totodată.

Realismul anatomic se răspândește prin artă, în toată Europa , în special în Germania și nordul Italiei. În "Commentaria super anatomica mundini" (1521) Jacopo da Carpi prezintă ilustrații de anatomii reproduse direct, după modelul natural.

Lignografie colorata cu punctele de luat sange din "Tratatul de Chirurgie " (1540)

New York - Academia de Medicina

Michelangelo- nud asezat- 1504 – British Museum

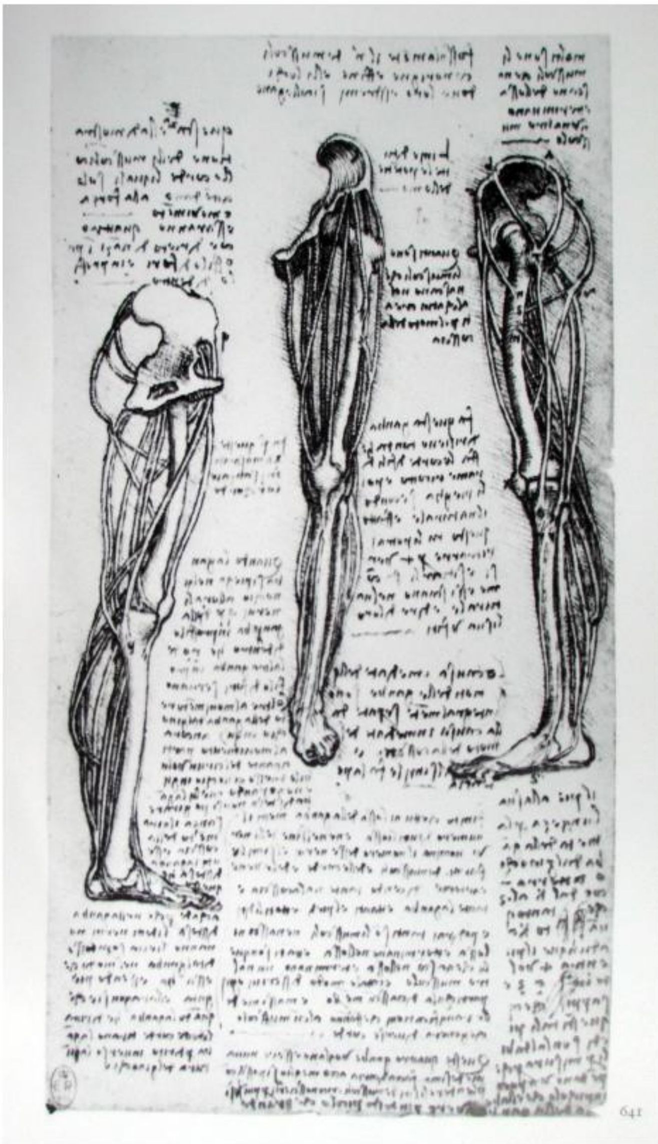
Studiu anatomic – Leonardo Da Vinci , unul din cele 750 desene tinute secret.

World Health Org. Geneva

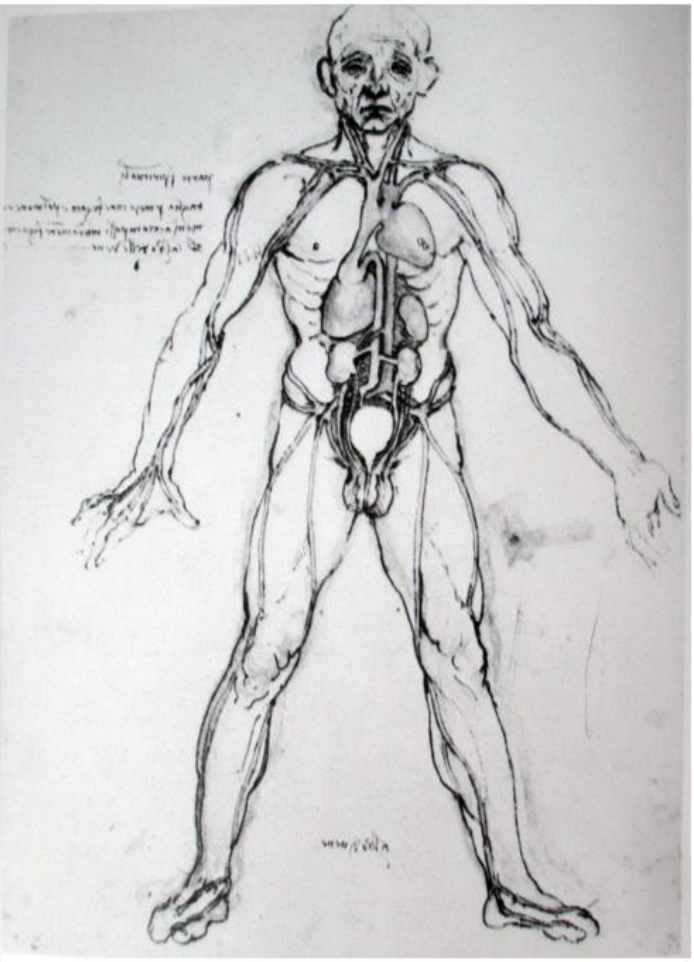

Alte desene anatomice - Leonardo da Vinci- proprietatea Curtii Regale - Windsor Castle

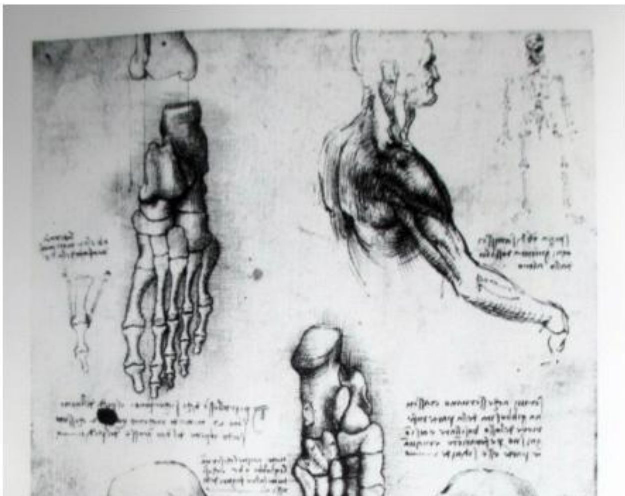

641

639

638

Un ultim personaj legat de anatomie este belgianul Andreas Vesalius (1514-1564) a cărui carte "De humani corporis fabrica " (1543) reprezintă un vârf al culturii medievale. Vesalius învață medicină la Universitatea din Paris, dar studiile sunt întrerupte de războiul dintre Franța și Sfântul Imperiu Roman. Vesalius își termină studiile la Padua, și imediat după căpătarea titlului de doctor se dedică anatomiei. Cartea sa tipărită în 1543 este un *opus magnum*, care revoluționează medicină și tehnicile de predare. Autorul înțelege importanța ilustraților care abundă în text și îl completează.

Toate componentele trupului sunt separate și discutate în mod gradat. Deasemenea, relațiile dintre organe și corpul întreg sunt descrise amănunțit. Vesalius subliniază că structurile variază de la individ la individ și surprinde critica pe care o aduce celor care luau ad literam învățăturile lui Galen. Cartea mai pune o problema interesantă: cine este de importanță majoră, artistul sau anatomul? Discuția vrea să elucideze concluzia prin care ilustrațiile cărții (Vesalius nu citează vreun nume de artist) sunt clare opere de artă sau o combinație între artă și știință, efectul colaborării între anatomist și artist. La fel de clară este și ideea că fără studii anatomice și disecții minuțioase, arta Renașterii nu ar fi atins culmile perfecțiunii și ale esteticii care au schimbat defintiv fața Europei.

Albrecht Durer – studiu pentru Adam

1506 – Albertina - Viena

Michelangelo- Resurectie- 1516 – British Museum – Londra

Partea a II-a

Medici faimoși în zorii civilizației

Galen

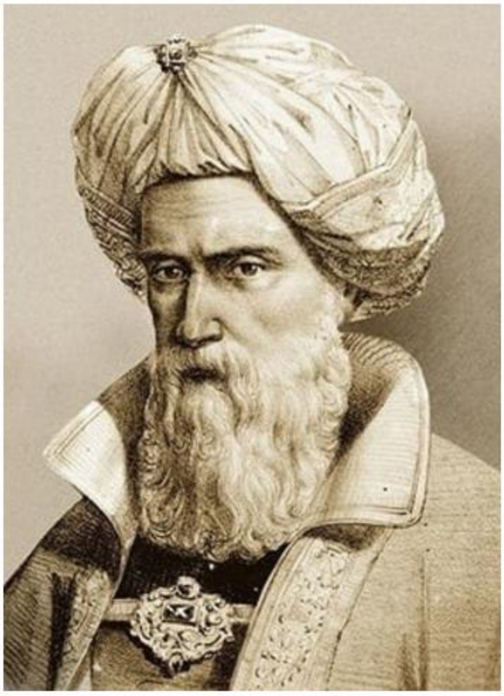
Mergând cu 1200 de ani în urmă, puţine nume de medici au rămas menţionate de istorie. Cei mai faimoşi se aflau în califatul de est: persanul Razi sau Rhazes, urmat de Avicenna, Haly Abbas şi Issac Iudeul (850-950). La vest, în spaţiul deţinut de califatul spaniol, sunt pomeniţi Abul Qasim (Albucasis în latină) , Avenzoar şi Maimonides. Razi a trăit între 850-923 AD.

Rhazes - Razi

Era celebru pentru generozitatea şi măiestria cu care îngrijea bolnavii, chiar pe cei mai săraci. Studenţi şi calfe medicale se îmbulzeau la prelegerile lui, comentate a fi strălucitoare. A pus bazele studiului din cărţile vremii, deși era un gânditor independent care nu se temea să adauge și să comenteze, bazându-se pe experiența acumulată. A rămas celebru pentru zicala "tot ce scrie în cărţi valorează mai puţin decât experienţa unui doctor înţelept". Candoarea sa enervează un calif, care poruncește să fie bătut până își pierde vederea. Averea agonistă o lasă săracilor, împreună cu circa 237 de cărţi (multe s-au pierdut) având ca subiecte alchimia, anatomia, psihologia și etica. O mare parte a operei sale este o compilaţie a teoriilor lui Hipocrate din Kos și Galen*. Prin claritatea scrisului său s-a transmis arabilor, o bună parte din știința medicală a grecilor.

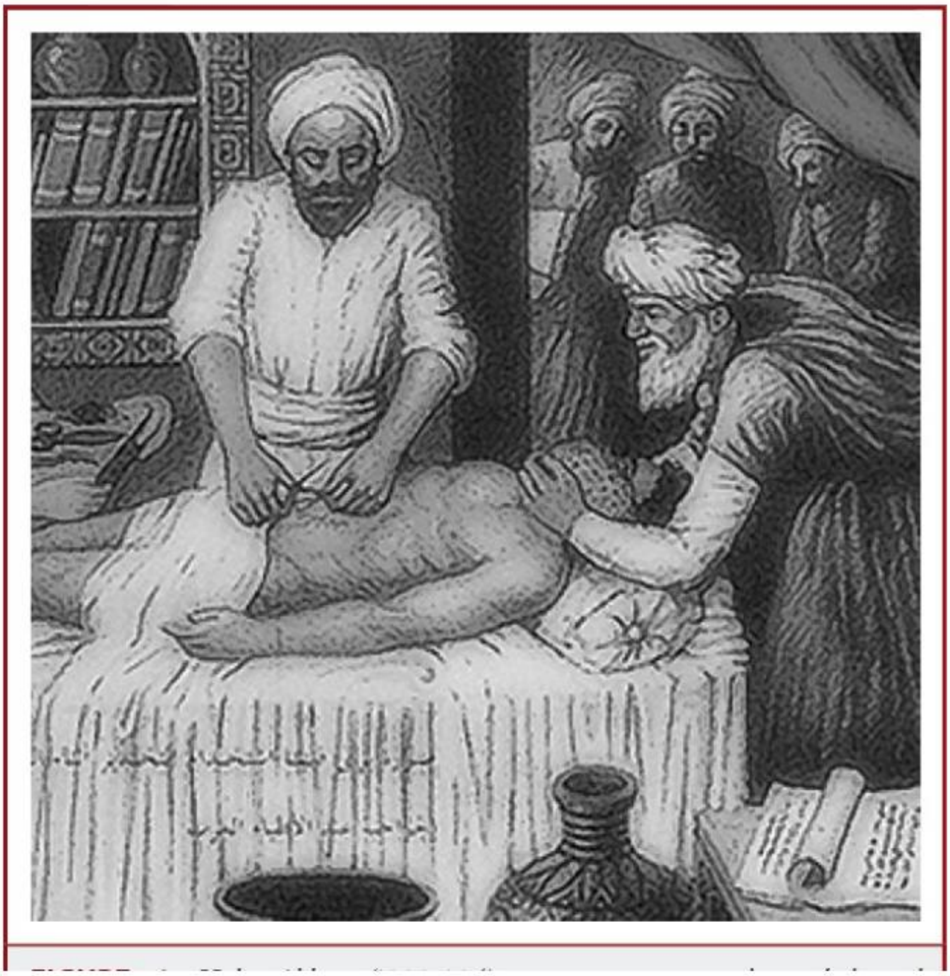
Avicena

Lucrarea sa, cea mai apreciată este Al-Hawi, un sumar al medicinei și al chirurgiei la vremea sa. Razi devine faimos pentru analiza simptomelor, diagnosticul corect, și rezolvarea pragmatică de la caz la caz. Folosea pietre preţioase, studiul ridurilor şi luarea sângelui, pentru a stabili o cură bolnavului. A realizat descrieri exacte pentru boli ca variola și pojarul, sfătuind o alimentaţie echilibrată, în loc de prescrierea de droguri complicate și greu de obţinut. Cel mai influent doctor arab este Avicenna (980-1037) , apreciat de creştini dar şi de arabi, a fi egal marelui Galen. Născut în Persia, a fost un copil prodigios care la 10 ani citea Coranul. Îl intrigau ideile lui Aristotel și studiază comentariile unor experţi ca Al-Farabi. Creştinii nestorieni din Bagdad, îi sunt primii profesori care îi dezvăluie tot ce se ştia la vremea aceia: gramatică, poezie, geometrie, astronomie, anatomie, psihologie, chirurgie. La numai 21 de ani, Avicenna scrie o enciclopedie ştiinţifică. Practica

medicină în paralel cu scrisul. Produce compilații și comentarii legate în 100 de volume, un canon autoritar, pe care se vor baza universități, miriade de studenți, profesori și medici, timp de sute de ani. Britania nu a modificat până în evul mediu, practica medicală, bazată pe scrierile lui Avicenna.

Hally Abbas

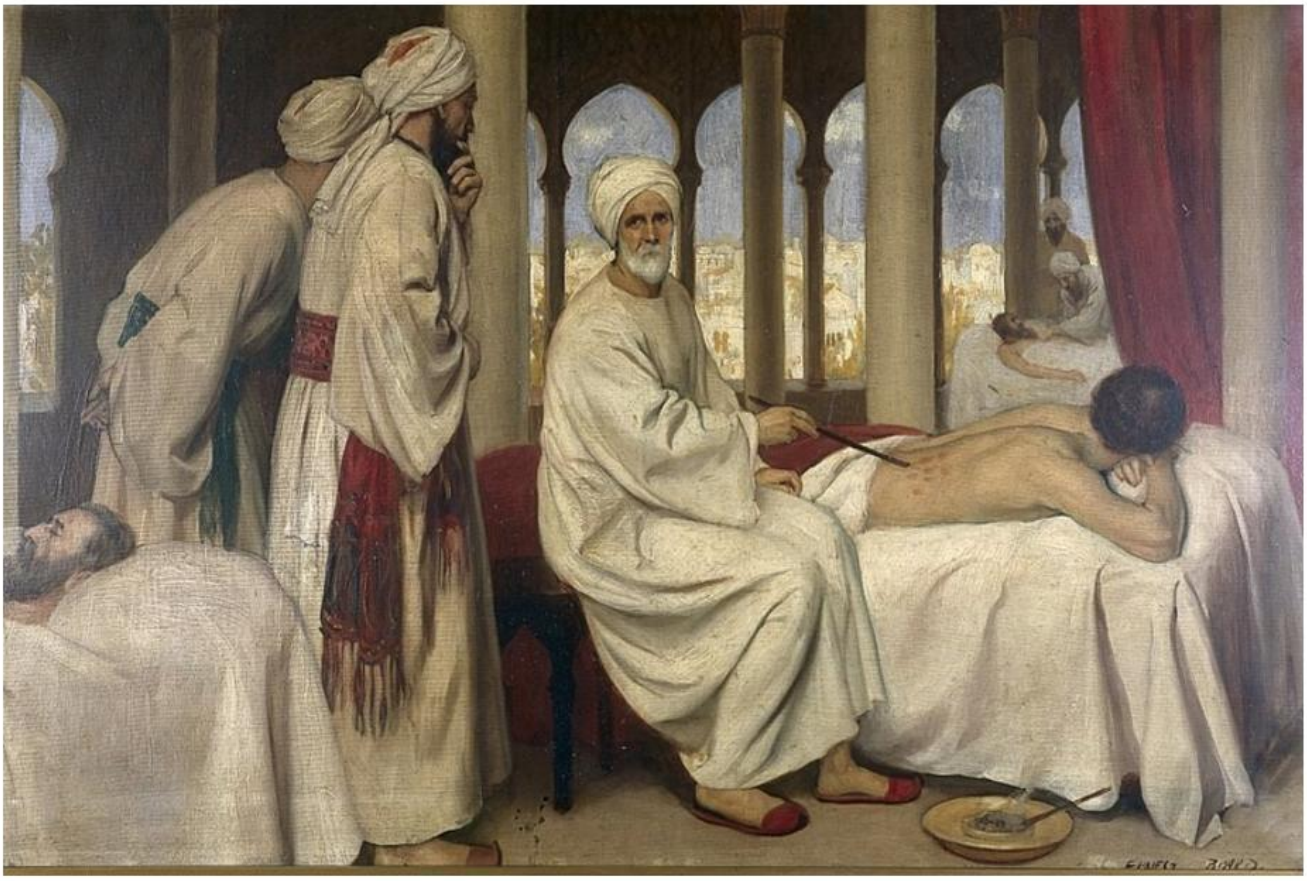

Haly Abbas, un doctor din califatul de est, scrie în secolul X, despre tratatele lui Hipocrate, Galen, Paul din Aegina, Razi, etc.Traducătorii creștini popularizează opera lui Abbas în vest, cu precădere scrierile sale despre chirurgie. Ajungem acum la evreul Isaac Judeul, care în afară medicinii de succes care îl face celebru în Egipt, era autor de aforisme ebraice care merită a fi pomenite:
- Cele mai multe boli se rezolva fără doctor, cu ajutorul Naturii.
- Dacă poți ajuta un pacient prin dietă nu-l îndopa cu doctorii.
- Nu te baza pe loțiuni miraculoase, mai toate se bazează pe ignoranță și superstiții.
- În orice situație fă pacientul să creadă că se va vindeca, astfel Natura își va face mai bine treaba.

Albucasis (936-1013) este principalul scrib arab al chirurgiei și a influențat puternic

medicina din vest. Cartea sa Al-Tasrif este primul volum ilustrat, comentat cu descrieri foarte clare și pragmatice îmbibate de etică.

Albucasis

Avenzoar (1091-1162) s-a născut în Sevilia, într-o familie de arabi, tatăl fiind un doctor evreu. Respinge filosofia lui Aristotel și cea alui Avicenna, condamnă astrologia, și misticismul, ba chiar denunță unele din tehnicile lui Galen. Reușește să descrie cu acuratețe scabia și pericardita, de care el însuși suferea. Descrie operații de traheotomie pe care probabil le practica. Avenzoar este profetul experienței acumulate, în defavoarea celor scrise în manuale. Traducerile operelor sale în ebraică și în latină au influențat puternic medicina evului mediu. Avenzoar are un elev celebru, pe nume Averroes (1126-1198) care studiază filosofie, apoi medicină și alchimie. Spre deosebire de Avicenna care îmbină religia cu știința, Averroes acceptă viziunea aristoteliană - care separă religia, pe care nu o vedea ca o ramură a științelor. Imortalitatea persoanei nu există, ci mai curând sufletul se împletește cu natură și universul. Acest postulat enervează Islamul dar și creștinătatea, care îl condamnă vehement. Averroes își pierde astfel poziția politică importantă pe care o deținea de ani la Cordoba și în Maroc. Ajutat de elevul sau Maimonide (1135-1204)

dispare, ascuns printre evrei. Filosofia sa a fost răspândită în întreagă Europa de evreii expulzaţi din Spania în anul 1492.

Averroes

Am ajuns la cel mai important şi faimos doctor al medicinii arabe - Maimonide, sau Rambam. Născut la Cordoba, a plecat împreună cu alţi evrei spre Fez în Maroc, prigoniţi de dinastia ortodoxă Almohadă, care începuse să hărţuiască necredincioşii. De acolo călătoreşte în Palestina şi mai departe la Cairo unde face carieră în medicină. Maimonide va trăi aici până la sfârşitul vieţii sale. În anul 1159 publică lucrarea "Introducere în calculul calendarului" precum şi un comentariu asupra logicei aristotelice. Maimonide devine conducătorul (Naggid) comunităţii evreieşti şi primul rabin al oraşului, iar în 1185 devine medicul personal al lui Saladin, sultan al Egiptului, Siriei, Yemen si Palestina.

Faima lui se răspândeşte rapid. Maimonide scrie despre higienă, primul ajutor, dietă, otrăvuri, şi probleme de medicină generală. Filosofia are un loc de seamă în opera sa. El încearcă să reconcilieze credinţa cu ştiinţa, lovind astfel în Averroes. "Cartea Perceptelor" este o colecţie de scrisori adresate lui Saladin. Traduse în latină, fac furori în intreagă Europă creştină.Opera sa principală, "Călăuza şovăielnicilor", publicată în limba arabă (cca. 1190), în care propune o formulă alegorică de interpretare a textelor sfinte, pentru anularea contradicţiilor dintre învăţătura lui Dumnezeu relevată în Tora, cunoştinţele oferite de ştiinţele naturii şi filosofie, a exercitat o influenţă colosală asupra dezbaterilor religioase şi

filosofice din iudaism şi creştinism. Închei cu un fragment din "Ruga doctorului " în care Maimonide leagă elegant filosofia de comportamentul uman. Iată miezul rugii:

O Doamne, fă că mintea mea să fie limpede şi iluminată. Lângă pacient să nu mă corupă gânduri străine.
Fă ca experienţa şi învăţătura să fie prezente, şi nu o muncă rutinieră. Fă să am judecată nobilă şi măreaţă pentru a salva sănătatea
şi vieţile celor care sunt creaţia ta.

Fereşte-mă de deziluzia eşecului. Da-mi puterea, voinţa, şi şansa de-am mări ştiinţa, mereu şi mai mult.
Azi eu pot discerne lucruri la care ieri nu îndrăzneam să gândesc. Facerea ta este uriaşă, dar mintea omului scormoneşte
fără odihnă.

În pacient, fă să văd numai omul. Tu cel îndurător, învaţă-mă să îngrijesc viaţa şi moartea creaţiei tale. Sunt pregătit pentru această sarcină. Fii de partea mea, ajută-mă să reuşesc. Fără ajutorul tău, omul nu răzbeşte, nici în cele mai minore treburi.

În afara marilor descoperiri științifice în arta medicală, toţi aceşti exponenţi ai medicinei demonstrează importanţa filosofiei hermenautice ca instrument de meditație între doctrinele religioase și teoria științifică pe care ei o dezvoltă și răspândesc într-o lume ignorantă care gonea spre modernism.

NOTE
* Aelius Galenus sau Galenus din Pergam, sau Galen (129 - 216) a fost ultimul mare medic al antichității. Considerat unul dintre fondatorii anatomiei şi farmacologiei, a avut o influență timp de peste un mileniu, asupra medicinii ebraice, creştine şi musulmane.
- Desene din "Istoria llustrată a Medicinei" Albert S. Lyons, colectia dr. Coman Theodor

Adrian Grauenfels 2019
Foto: Internet, Medicina ilustrata

Maimonides

Partea a III-a

Axel Munthe - estetică şi umanism

Sus pe dealuri, la est de Anacapri, o vilă inundată în vegetaţie priveşte spre albastrul mării care înconjoară insula Capri. Vila lui Axel Munthe este o pată albă, în ea arhitectura, arta şi natura se întâlnesc într-o impresionantă armonie. Frumuseţea locului pare luată din arta renaşterii, iar poziţia, grădina şi povestea vieţii lui Munthe crează o fascinantă atracţie pentru vizitatorii care vin roiuri să admire Vila San Michele. Intactă, păstrată în starea ei originală, vila şi parcul conţin relicve romane şi piese de artă care o fac de neuitat.

O carte scrisă în limba engleză, în 1929, devine best seller mondial şi este tradusă în 45 de limbi. Este celebra "Carte de la San Michele".

Munthe s-a născut în Suedia în 1857 şi moare la Stockolm în 1949. La vremea sa devine unul din cei mai cunoscuţi filantropi şi scriitori. Mare parte a vieţii o petrece departe de patrie, devenind medic, scriitor şi iubitor de animale. La 22 de ani termină medicina şi se însoară cu o suedeză şi pleacă la Napoli în 1884, unde izbucnise o epidemie de holeră. Curând se mută la Roma unde devine un medic foarte căutat.Va fi numit medic al Reginei Suediei, Victoria, pe care o tratează până la decesul acesteia în 1930. În 1907 se căsătoreşte a doua oară cu o englezoaică, Hilda Mellor, de la care capătă doi băieţi. Familia Munthe părăseşte insula Capri în anul 1943, urmând invitaţia regelui Gustav V să se instaleze în Palatul Regal din Stockholm.

În Insula Capri, Munthe petrece 68 de ani. Primele sale încercări scriitoriceşti datează din timpul epidemiei de holeră : "Scrisorile unui călător prin Napoli", urmate de o colecţie de scurte povestiri şi o nuvela (London 1917) în care descrie experienţele sale ca doctor voluntar la Crucea Roşie Britanică, în timpul războiului mondial. Ideea cărţii despre construcţia vilei din Capri, se cristalizase încă din anul 1899. În prefaţa cărţii, Munthe subliniază că nu este vorba de o autobiografie în strictul sens al noţiunii. Câştigând bani, ca doctor de renume la Roma, Munthe poate achiziţiona terenul pe care e situată vila, pe care o dorea a fi o locuinţa simplă cu grădina şi cameră de studiu. A

supravegheat munca de construcţie şi materialele folosite, specifice insulei. Arhitectura este un mix între stilul vremii şi piese şi detalii luate din alte epoci sau culturi. La un loc, ele produc un rezultat uluitor, de o estetică perfectă. "Am construit-o în genunchi, ca pe un templu al Soarelui, în care voi urmări viziunea şi lumina de la Dumnezeul în care cred de o viaţă". Nu caută confort sau lux, ci o oază care să exprime ideile şi întrebările sale despre viaţă. Câteva relicve romane, îşi fac loc în vila lui Munthe. Alte antichităţi sunt cumpărate în Italia. Munthe dorea să exprime prin statui, marmură şi bronz o anume stare de spirit. Din păcate îşi pierde vederea şi e silit să renunţe la superbele apusuri de soare, în mare.

Aproape orb, finalizează "Cartea de la San Michele". Din 1907 casa serveşte pentru oaspeţii şi pacienţii lui Munthe. În 1917 devine casă de convalescenţă pentru soldaţii britanici răniţi. Puţin înainte de moarte , doctorul lasă vila şi grădina sa moştenire Suediei. Vila devine muzeu şi este deschisă publicului care va remarca simbolurile preferate doctorului: soarele, lumina, animalele, vanitatea şi moartea. La intrare ne surprinde un mozaic

roman- un schelet care ne primeşte cu două carafe: vin şi apă. Este o recomandare de a profita de viaţă atât timp cât ne este permis. În sufragerie vom găsi mobilier din renaştere , un cufăr gravat din secolul 15, farfurii colecţionate din diverse ţări adiacente Italiei.

Într-un atrium interior găsim o cisterna care acumula apă de ploaie, Capri neavând râuri sau apă freatică. În nişe, sub arcade sunt expuse sculpturi găsite în vechi vile romane din insulă. Din atrium pătrundem într-un dormitor luminat printr-o fereastră cu sticlă romană încastrată în plumb. Patul este sicilian, datând din secolul XV. Pe o coloană de marmură zărim un bronz reprezentând pe Hypnos, zeul somnului. Hipnoza şi psihanaliza îşi făceau loc în terapeutica secolului 19. Munthe însuşi foloseşte hipnoza în anumite cazuri tratate. Camera următoare - Salonul francez - este folosită la scris şi meditaţie. Pe un perete citim scris: " Îndrăzneşte, cunoaşte, cercetează , taci" . Inscripţia este datorată unui excentrice doamne: marchiza Luisa Casati Stampa, care închiriază vila pentru o perioada de timp, prin anii '20. Intrăm apoi în Salonul Veneţian, mobilat cu piese din secolul 18. De acolo puţini paşi ne duc în galeria de sculpturi care expune marmuri şi bronzuri originale sau copii, de exemplu un bust al împăratului Tiberius, al zeiţei Artemis, zeiţa vânătorii şi a animalelor, sau zeul Mercur, mesagerul zeilor, odihnindu-se pe o stâncă.Traversând o luxuriantă grădină plină cu plante şi flori mediteraniene, ajungem la Capela San Michele care este punctul culminant al viziunii lui Munthe:

"O casă deschisă soarelui, vântului, vocilor din mare, ca un templu grec, cu multă lumină pretutindeni". Exact în acest loc, există o mică capelă construită în secolul 15 și dedicată îngerului Mihael.

Corsarii admiralului turc Kheir-ed-Din zis și Barbarossa distrug capela în 1535. Trupele franceze rivale lui Napoleon, folosesc ruina ca depozit pentru praful de pușcă. Munthe reface capela și plasează lângă intrare un superb sfinx egiptean care privește spre marea turcoaz. În continurea capelei, o potecă și câteva trepte conduc vizitatorul spre parcul vilei. Măslini și oleandrii, papirus și bananieri fac casă bună cu un pavilion numit "Olivetum". Este dedicat florei și faunei insulei Capri, o mare pasiune a lui Munthe. El studiază păsările și îngrijește pe cele bolnave care poposeau pe muntele Barbarossa, un peisaj superb descris în cartea lui Munthe. Geologic, insula Capri este o masă enormă, de natură calcaroasă, care s-a desprins în timpuri preistorice de peninsula Sorrento. La separare s-au format munți cu pante foarte abrupte. Clima este blândă și natura primitoare. Mulți filosofi și artiști au fost atrași și au descris cu pasiune cele trăite acolo. Amintim pe Alexandre Dumas, Maxim Gorky, Hans Andersen, Felix-Mendelsohn-Bartholdy, Claude Debussy, Nietzsche, Lenin, Benedetto Croce. Dar Munthe, prin cartea sa face insula

celebră în lumea întreagă. Omul a locuit-o încă din epoca de piatră, mult timp înainte de a fi colonizată de greci. Treptele feniciene au fost construite de greci și folosite de romani care străbat cu ușurință cei 30 km de mare care o separă de Napoli. Împăratul Augustus și apoi succesorul sau Tiberius construiesc palate și vile pe care le foloses intens. După căderea imperiului Roman, Capri este râvnită de normanzi și lombarzi, cucerită de turci, subjugată de britanici și francezi, în timpul lui Napoleon.

Îl consider pe Munthe un mare umanist. Avea o înclinare naturală de filantrop, tratându-și adesea pacienții săraci fără să accepte onorariul de medic și riscându-și viața de mai multe ori pentru a da ajutor, în timpul războiului, a dezastrelor naturale ...deși ar fi putut să rămână la distanță și în siguranță. Era un neobosit apărător al drepturilor animalelor. A cumpărat un teren, lângă vila lui din insulă, pentru a crea o zonă de protecție a păsărilor, interzicând folosirea capcanelor sau metodelor chinuitoare de prindere. Ținea și îngrijea animale de casă: câini, o maimuță și o bufniță.

Cartea de la San Michele este scrisă într-o manieră specială. Este o relatare a experiențelor sale de viață colorată cu licențe dramatice. A scris mai ales despre oameni și despre ciudățeniile lor, descriind slăbiciunile bogaților și săracilor dar și a câtorva animale, adesea într-o manieră tragică și, în același timp, comică.

**

Text si foto: AG 2019
Editura SAGA